

Breve fra Malaysia 1989-1990

Kuala Lumpur, Malaysia den 19. februar 1989

Kære alle sammen. Nu har vi så endelig taget os sammen til at begynde på det første brev hjem her ude fra den anden side af jorden. Et par af vores venner var for nogle år siden udstationeret et andet sted i verden, og de gav os den ide at skrive vores breve som fællesbreve. I stedet for at skrive det samme 10-20 gange til hele familien og alle vennerne, skriver vi så et generelt brev til jer alle sammen, hvor vi fortæller om vores liv herude. Desuden skriver vi så et personligt brev til hver af jer, som vi så vedlægger.

Men nu til sagen. Vi kom herud i 2 omgange. Først kom Christian herud alene (det var den 29 januar). Her forberedte han lejligheden til Dorte og børnene, der kom ugen efter.

Flyveturen herud var absolut lang. Det tog 18 timer, og der var ingen særligt lange ventetider undervejs. Vi gjorde et kort ophold i Stockholm, Bangkok og Singapore, før vi landede i Kuala Lumpurs lufthavn: Subang. Vi var allesammen så heldige at få brede sæder, der ellers bliver benyttet til business-class. (Vi flyver ellers på turistklasse). De brede sæder gør det nogenlunde muligt at få et par timers søvn. Ja dvs børnene havde ingen som helst problemer med at sove. Det var bare lidt uheldigt for Dorte, at Torben vågnede kl. 2 om natten og var helt frisk. Torben har taget billeder med sit eget fotografiapparat af flyverne. Ellers foretager man sig ikke så meget andet end at spise, drikke, læse bøger og se film. De viste 2 spillefilm på turen.

Vel ankommet til troperne er det første, der bogstaveligt talt slår en, varmen. En gennemtrængende, fugtig varme møder en og det bliver pinligt åbenbart, at man har taget alt for meget tøj på. Selv Dansk såkaldt 'sommertøj' virker som tykke uldtrøjer i dette klima. Men som I vil høre om senere, vænner man sig nu ret hurtigt til varmen.

Det næste problem, man kommer ud for, er tidsforskellen. Der er 7 timers forskel (vi står tidligere op og går tidligere i seng, end I gør). Problemets symptomer er lysvågenhed på de mest ubelejlige tidspunkter, såsom klokken 11 om aftenen for nogle, og endnu værre: at vågne klokken 3-4 om natten og være ude af stand til at sove mere den dag. Det eneste, der er at gøre, er at tvinge sig selv til at stå op og gå i seng til de rigtige tider, og så i starten klare sig over sit søvnunderskud.

Når vi nu skal fortælle jer noget om Malaysia og vores ophold her, så er det første, vi vil fortælle om, de nære omgivelser her i Malaysia. Vi bor i et absolut rigmands-område, der er spækket med ambassader. Vi har en stor lejlighed i et helt nyt kompleks af 4-5 femetages huse, der er sammensat i et gennemført, lækkert design af haver, stier, græsplæner og sidst men ikke mindst en swimming-pool, der er en drøm af buede linier, palmer, liggestole og forskellige dybder af vandet. Selvfølgelig er der også et børnebassin.

500 meter fra komplekset er der to helt moderne indkøbscentre, der er overdækkede og air-conditionerede. Her kan vi få alt, både til indretningen af lejligheden og af spisevarer, Malaysiske som mere internationale varer.

Dansk smør er her også. Priserne er lavere end i Danmark, og man kan, heldigvis, ikke prutte om priserne i disse centre. Det er nu meget rart, når man skal have halvtreds forskellige ting i en fart og har hundrede andre ting at tænke på.

Lejligheden er helt ny, den er temmelig stor (ca. 120 kvadratmeter) og i det store og hele vældig godt indrettet. Der er et fint køkken, en stor spise- og opholdsstue, 2 store soveværelser med hvert sit bad (karbad og bruse) og endelig en udestue, som er det sted, vi mest opholder os. Der er aircondition i alle værelserne, men den bruger vi nu kun om natten. Det bliver for dyrt at køle hele lejligheden ned om dagen, og desuden er der to store møllehjul i loftet i stuen, der giver en udemærket opholdstemperatur. Hvad angår varmen, så kan vi kun bekræfte, hvad alle i forvejen har fortalt os: Man vænner sig til den. Midt på dagen er der meget varmt i solen, men inde i skyggen eller i lejligheden kan man sagtens opholde sig. Så enten er man der eller ved poolen (for det meste nede i vandet). Henrik og Torben har på en uge lært at dykke og svømme! De elsker at boltre sig i vandet og bliver garanteret supersvømmere, før vi kommer hjem.

Det er meningen, at vi skal have en bil til rådighed per familie, men de er endnu ikke blevet leveret. I mellemtiden kører alle vi danskere rundt i tre lejede biler og i taxaer, som iøvrigt er utroligt billige. Man kommer sjældent op over en HT-billet-pris per taxatur, så det kan dårligt betale sig selv at køre ind til den gamle bydel i Kuala Lumpur som turist. Desuden er der det lille hyggelige problem med venstrekørslen! Nu har Christian med noget besvær lært sig den svære kunst, især gearstangens 'forkerte' placering volder ham stadig kvaler!

Nu skriver vi 'alle vi danske'! Rent faktisk er vi seks familier med ialt 21 familiemedlemmer, og der kommer 6 flere inden et par måneder. Vi bor alle sammen i det samme kompleks, så der er dansk liv og glade dage i poolen hver dag.

Christian kører jo på arbejde hver dag sammen med de andre folk i projektet. Vi er kommet godt i gang, men kører i øjeblikket et hæsblesende tempo med cirka et møde med vores kunde om dagen. Når der så også skal skrives mødereferater kan det godt knibe med tiden. Heldigvis er der et stående 'forbud' mod overarbejde, så der bliver fin tid til at pleje familien. Christian er mindre væk her end derhjemme. Christians og de andres største problem på arbejdet er ironisk nok kulden. IBM bygningen, hvor vi arbejder er (formodentlig af prestige-hensyn) frosset kraftigt ned. Vi sidder og fryser! Heldigvis har Christian en trøje med (det var en erfaring fra Kuwait), så han klarer sig.

Vi har brugt de første uger på at få lejligheden gjort i stand og 'beboelig'. Den var ganske vist helt ny, men temmelig snavset, og i øvrigt yderst sparsomt møbleret. Køkken og badeværelse var fuldstændigt tomt. Heldigvis fik vi sendt en hel del af vores egne køkkengrej og tøj hened, for det er faktisk en dyr historie at skulle købe alle disse utallige elendige småting, som vi tager for givet i hjemmet. Selv om alting er billigere henede, så løber det alligevel op. Firmaet giver et tilskud til etableringen, men pengene flyver alligevel hurtigt af sted. Nå, men vi klarer os nu fint nok økonomisk set. På lørdag får vi et sæt kurvemøbler, som vil bringe huset op på en nogenlunde møbleringsstandard.

Vi har haft så travlt, at det med sight-seeing af Kuala Lumpur og omegn er blevet forsømt. Vi har været en tur i den gamle bydel: Chinatown, som er en vrimmel af mennesker og vældigt sjovt og spændende at gå og kikke på. Desuden har vi besøgt det ene kolossale supermarked efter det andet for at købe ind. Med kolossal mener jeg Lyngby Storcenter eller City-2 størrelse! Kuala Lumpur er en blanding af hypermoderne, smukt designede skyskrabere, af pæne villakvarterer og områder, der er meget prægede af slum. Men det må vi vente med at beskrive til de næste breve, når vi har fået tid til at studere byen nærmere.

Nu har vi været her 14 dage og kan vel sagtens ikke hævde at været faldet helt til og vænnet os til livet i troperne, men det er vores absolutte indtryk, at vi nok skal komme til at lide at være her. Landet, stedet, befolkningen og klimaet herude er altsammen fremmedartet, men venligt og charmerende.

Vi slutter nu det første fællesbrev med at hilse jer alle sammen mange gange herude fra et sted lige nord for ækvator.

Mange tusind hilsener fra Christian, Dorte, Henrik og Torben.

Kuala Lumpur, Malaysia den 25. marts 1989

Kære allesammen.

Her er så fællesbrev nr 2 skrevet en lørdag eftermiddag, mens sveden triller ned af min mave på trods af en snurrende vindmølle i loftet. Børnene leger med lego i deres værelse og Dorte er i byen for at købe sengetæpper.

Efter at vi havde læst vores sidste brev lidt kritisk igennem syntes vi, at det virkede lidt for upersonligt med tredje person hele tiden. Så fremover er det forfatteren, der er 'jeg'et (lige nu er det Christian).

Lige i starten af vores ophold havde vi en oplevelse, som vi ikke helt kunne overkomme at få med i det første brev: Det kinesiske Nytår. Det startede i begyndelsen af februar og varede i 2 uger. Kineserne fejrede det med maner, Dragens år blev erstattet af rottens år. Så ved I det. Dragens år var iøvrigt et meget lykkebringende år. F.eks vil børn født i dragens år blive meget lykkelige. Det er især godt for vore team, idet to af børnene faktisk er født i sidste år.

Som nyankomne var det ikke helt let at finde ud af, hvor tingene foregik, men en søndag morgen oplevede vi en løvedans på vores eget lokale hotel.

Dortes fortælling: Løvedans er en seance, der er svær at forklare. Den skal opleves og helst så mange gange som muligt. Første gang, vi oplevede løvedansen, var vi både overraskede, benovede og måbende. 2 personer klæder sig ud som en løve. Dragten er meget fantasifuld og farverig, bl.a. udstyret med nogle utroligt store og groteske hoveder i 'kineser-dragehoved-stil'. Løvedansen udføres af 2-3 løver suppleret med en trup på ca 20 unge mennesker. Løverne danser overalt i byen: Foran et kineser-tempel, et hotel (bl.a. vores), et shopping-kompleks og foran offentlige bygninger. Det er ganske enkelt et danse-show, som enhver kan leje til formålet.

Truppen på de 20 mand udgør musikken samt reservister til løve-folkene, der ret hyppigt må holde hvil, og så bliver erstattet undervejs i dansen. Musikken består af 2 drenge, der slæber af sted med en kæmpetromme, mens en stor og kraftig trediemand slår meget kraftigt på trommen. Det er for det meste høje monotone lyde, der kan høres 500m væk, på trods af den kraftige trafik. Desuden slår et større antal på bækkener. Musikerne og reservisterne følger nu efter løverne, der bevæger sig i præcise rytmer, der får dem til at tage sig helt levende ud. De danser nu igennem komplekserne og bygningerne.

Dernæst antænder løverne et fyrværkeri uden lige. Der hænger et par ranker af fyrværkeri-kinesere på 2-3 meters længde ned fra et udhæng eller halvtag. De bliver antændt af løverne og jeg siger jer, der bryder et sandt helvede løs. Forestil jer hundredevis af '10 kr. kinesere (totalt forbudt i Danmark) eksplodere i en serie, der garanteret varer i over et minut. Det er helt utroligt øredøvende. De store børn synes, at det er

morsomt, de mindre børn vræler. (Vores børn er heldigvis 'store'). Hele ceremonien gentages, trommerne dunker så kraftigt at det virker som om, der er en der slår dig i brystkassen.

Til sidst skal der ofres. Det foregår på en lille plads, hvor der er lagt en bunke forskellige grøntsager og frugter. Løverne lægger sig een ad gangen ovenpå grøntsagerne og 'indtager' offergaverne. Hver gang en løve rejser sig, er der forsvundet en del grønt, og skrællerne ligger tilbage på jorden. Det hele foregår med en plastikpose og en kniv under løvedragten af de to udklædte personer. Jeg håber, at I forstår, hvad jeg mener. Synes I, at det virker komisk? Det gør det også!

Når en løve har indtaget sit måltid, ligger den dovent og ser på, at den næste løve udøver samme cirkus (komisk og langtrukket).

Derefter lyder trommerne højt, og nu er det publikum, der får offergaver. Løverne kastede resten af frugten (for det meste appelsiner) ud, især til børnene. Tilsidst ebber dansen lagsomt ud.

Christian: Jeg tog en masse billeder og opdagede bagefter, at filmen var brugt op og spolet tilbage. Apparatet var idiotsikkert nok til at undlade at ødelægge de gamle billeder, men ikke mere. Nå, jeg må tage revanche til næste år.

En uges tid senere blev vi inviteret til cocktail-party på hotellet. Det foregik udendørs ved poolen og var meget hyggeligt med fuld servering. Stående taffel og frie drinks. Her mødte vi nogle andre danskere, der boede på hotellet. De fortalte os om et særligt foretagende blandt danskere i Østen: Balut. Det er et terningspil på linie med Yatsy, og afholdes en gang om måneden. Det foregik ugen efter, og vi troppede alle op. Vi var ialt 40 mænd (kvinder har ingen adgang). Det foregik den aften på et fint hotel inde i byen. Efter en udemærket aftensmad satte man sig ved bordet og spillede. Selve aftenen kostede 50 Ringgit (ca 130 kr) men ellers var der ingen udgift. Kun hvis man var så (u)heldig at få 5 ens (en Balut) måtte man slippe 10 Ringgit. Det er ikke helt nemt at beskrive klubben (for det var nærmest en klub). Øjensynligt er der klubber i alle større byer i Østen, hvor der er en koloni af danskere. Stemningen var ikke fri for at minde lidt om de hemmelige klubber, man lavede som børn, med hemmelige regler osv. Præsidenten holdt en tale, hvor han berettede om de sidste verdensmesterskaber, der efter sigende blev afholdt i København. De næste vil blive afholdt i Seoul. Alle morede sig pragtfuldt, men jeg er nu ikke sikker på, om det 'verdensomspændende' Balut-broderskab er helt så organiseret, som præsidenten gav udtryk for. Iøvrigt var der øl ad libitum (Carlsberg sponsorerer klubben) og jeg fik vist desværre lidt vel rigeligt den aften. I hvert fald måtte jeg tage en fridag næste dag.

Dorte: Mens mændene gik til Balut, gik vi andre (kvinder og børn) på restaurant. Vi fik en lækker kinesisk anretning og havde det meget hyggeligt. Heldigvis blev vi ikke fulde og kunne nyde den næste dag ved poolen, så Christian kunne få udsovet (eller sovet den ud).

Christian: Forrige weekend var vi rigtigt turister, idet vi besøgte en drypstenshule lidt nord for byen. Den hedder Batu Caves, og hvilken hule er det ikke! På en slette ligger der et lille bjerg på et par hundrede meters højde. Bjergsiderne er næsten lodrette og hulen ligger ca halvejs oppe i bjerget. For at komme op til hulen, går man ad en stentrappe, der er klistret op ad bjergvæggen. Trappen er på 272 trin. Der var en masse små aber på bjergvæggen, som vi fodrede med nogle bananer, vi havde med til det samme. Det var sjovt for børnene. Selve hulen er mildest talt kæmpemæssig. To kæmpestore huler, der kunne mageligt ligge en fodboldbane på gulvet og Rundetårn kunne sagtens stå i midten af hulen. Øverst var der flere

huller ud i det fri, så der var rigeligt lys. I hulens ene ende var der et lille uanseeligt indisk tempel, som imidlertid har en stor betydning for den store indiske befolkning her. Børn bringes op for at blive 'døbt' (eller noget tilsvarende) og bliver i den forbindelse barberet helt skaldede. Hovedbunden bliver smurt ind i en rød-gul farve for at køle i det varme vejr. Vi så adskillige spædbørn med disse maledede isser, men desværre ikke selve 'dåbshandlingen'.

Een gang om året er der et stort optog ved Batu Caves af indere, der hylder guden Murugan, der tilbedes oppe i templet. Tusindvis af indere samles og dusinvis af dem bærer en Kadavi op til templet. En Kadavi er et stillads af træ pyntet med silke og papir. Den vejer måske en 5-6 kg. Den bæres ved at hægte kroge ind i kroppen, kroge, der bærer og understøtter Kadavi'en. Mange stikker desuden små spyd ind igennem kinderne og ud igen. Alt sammen for at hædre Murugan. Efter sigende kan de bringe sig selv i en sådan trance, at de ikke føler nogen smerte, og sårene skulle også læges meget hurtigt.

Optøget havde lige fundet sted før vi kom til Malaysia, så vi må vente til næste år. Vi så imidlertid et helt bjerg af Kadavi'er ligge oppe i hulen.

Ved foden af bjerget og trappen ligger der desuden endnu en række huler ind i bjerget. De er 30-50 meter lange, 4-5 meter høje og går ind i bjerget. Her er der et museum af indiske gudebilleder. De er udskåret i træ, er ca en halv meter høje og illustrerer en række hændelser fra den hinduistiske mytologi. Figurerne var mere specielle end smukke, men under alle omstændigheder et interessant besøg.

Nu over til det mere hjemlige. Vi er efterhånden blevet helt etablerede. Vi har fået en bil. En flot stor sedan med masser af plads. Hjemme ville den garanteret koste 200.000 - 300.000 kr, men her er den billig, fordi den er lavet i Malaysia. Der er alarm i bilen styret af en minisender i nøgleringen. Hvis man ikke husker at slå alarmen fra, før man åbner bilen, kommer der er afsindig hyletone a la amerikanske politibiler. Både Dorte og jeg har fået 'bingo' indtil flere gange. Bortset fra det, kører bilen fortrinligt.

Vi har også fået vores møbler, så nu er lejligheden fuldt møbleret, idet vi har suppleret med et par enorme stuepalmer. Her er blevet meget hyggeligt. Møblerne er 'Rattan'-møbler, hvis skelet er lavet af tykke bambus-rør. De er meget passende i dette klima. Vi regner med at tage dem hjem. Hvis vi engang får en udestue, vil møblerne passe ideelt til den.

Dorte: To gange om ugen kommer der en varevogn fyldt med købmandsvarer. Det er bestemt ikke nogen kæmpebil, den er godt slidt og ser ret gyngene og vaklende ud. Støddæmpere kan der vist ikke være meget tilbage af. Nogle gange er varerne danset ned fra hylderne, og en dag var hyldestilladset faldet helt sammen. OK. De to unge mennesker (kinesere, bror og søster), der har denne rullende forretning, gør meget for at tilfredsstille vore indkøbsbehov. Det er utroligt, hvad de har i den bil: Brød, ost, smør (dansk, selvfølgelig), cornflakes, mælk, havregryn på dåse, vacuumpakket skinke i skiver til frokost, peanuts, alle variationer af juice, æg, rengøringsmidler, wc-papir m.m. Alle former for grøntsager (selv kartofler), alle slags frugter lige fra de velkendte æbler og pærer til tropiske frugter.

Det er umuligt at remse alle de varer op, de har med sig; men faktisk er det ikke nødvendigt at handle i det store supermarked. Hvis vi spørger efter en vare, som de ikke har, bringer de det ud til os senere samme dag. Det er dog to andre personer, der kommer futtende på en 'skoda-cykel' med sidevogn fra den anden ende af byen med alle de varer, vi har bestilt. Utroligt at det kan betale sig for dem at tage turen 2 gange på en dag. Men både benzinpriser og lønninger er meget lave.

Den rullende købmandsforretning har været en utrolig hjælp for os alle, der bor her. Ikke så meget p.g.a. at vi slipper for at gå i supermarkedet, men fordi der er så meget nyt at købe. Jeg tænker på frugt og grøntsager, hvordan de spises, tilberedes osv. De fortæller med glæde, hvordan vi skal bruge de nye ting i vores madlavning, og så skal vi alle prøve det anbefalede. De får solgt varen, og vi får udvidet horisonten, så alle er glade.

Christian: Herved har vi absolut mere tid til rådighed. Jeg arbejder ikke over og Dorte har ikke sin syforretning mere. Derfor er der blevet tid til flere af de ting, vi forsømte derhjemme. Jeg selv har genoptaget min løbetræning. Det er absolut nødvendigt at få ekstra motion, fordi al transport over 500 meter foregår per bil, og fordi der dagligt ryger adskillige øller ned. Hjemme drak vi så at sige aldrig øl til daglig, men her! I

Jeg løber rundt i de små villavejmed store villaer og kæmpehave, der ligger lige bag komplekset. Der er ingen trafik, men derimod har alle husene vagthunde (en i haven og en inde i huset), som udløser en veritabel hylekoncert, når jeg lunter forbi dem to gange om ugen.

Varmen er selvfølgelig et problem, og jeg orker kun at løbe halvt så langt som derhjemme, men jeg er jo heller ikke ude på at få et hedeslag. Jeg løber om aftenen, og Torben er ofte frisk til at løbe med. Så løber vi en lille tur på 1 kilometer sammen, det er meget hyggeligt, han er jo stolt som en pave. Bagefter må jeg jo så ud på ruten igen.

Dorte: Jeg køber en del batikstoffer, som er meget smukke herved. De fås i alle mulige mønstre og farver og stofkvaliteter, og er alle utroligt billige. Jeg har nu ikke købt så mange endnu. Dem, jeg har købt måler ca 1,20 X 2 meter. Jeg har syet en luftig kjole af eet stykke og en nederdel med bindetop af et andet stykke. Et par stykker er sendt til Danmark i anledning af et par runde fødselsdage, og så har jeg vist ikke flere. Jeg kan fortælle, at ikke alle er lige begejstrede for batikstofferne her, de er også meget spraglede. Jeg synes, at de er sjove og smukke. Det gør Else også, en dame som jeg snakker og shopper en del sammen med. Vi har fundet en batik-forretning, hvor vi få alle de forskellige former for batik, der findes herved. Der skal vi nok snart ind og forsyne os. De andre batikker, som jeg har brugt, er købt på Malay-marked o.l. I Chinatown (den gamle bydel i Kuala Lumpur) købte Christian og jeg en meget smuk dug i batik med sommerfugle på og med mundservietter til. Dugen er nu hængt op på væggen og beundres af alle.

Der er også tradition for blomsterbinding herved og jeg har allerede lavet et par stykker. Ja, jeg kan ikke lade være. Her er så mange forskellige smukke orkideer og anatorium i mange forskellige farver, så det kribler i fingrene.

Og så er jeg begyndt at gå til aerobics eller Jane Fonda Work-out på den amerikanske ambassade sammen med flere af damerne. Ambassaden ligger klos op af komplekset, så det er jo meget praktisk. Det er også meget sjovt, og det er rart at møde nogle andre mennesker end lige dem, vi er placeret sammen med her.

A pro pro det at se andre mennesker, så bliver der en gang om måneden arrangeret morgen-kaffe i det danske ambassadør-hjem. Vi bliver højtideligt inviteret per brev. Det er kun for danske udenlands-kvinder og et ret morsomt - - , eller måske snarere noget af en oplevelse. Den danske ambassadrice er en meget rar gammel dame. Hun (og hendes mand) har været herude i mange år i forskellige lande i østen, men synes bedst om Malaysia. De har været her i 12-13 år. Der er indtil flere tjenestefolk, men den mest

bemærkelsesværdige er en ældre herre, der er en lille, spinkel, ikke ret høj og meget vims kineser. Han tager imod ved indgangen og futter senere rundt og skænker the og kaffe i en uendelighed.

Christian: Som I kan se, har vi nok at lave hernede. Desværre har både Dorte og børnene været en del syge i de sidste par uger, især Dorte. De har haft en form for kinesisk forkølelse! Man skulle jo ikke tro, at det var muligt at blive forkølet i troperne, men det kan man altså. Jeg selv er heldigvis gået helt fri, men resten af familien har haft feber, ondt i maven, hovedet osv. Nu har vi alle det heldigvis godt igen.

Søndag eftermiddag.

Her til formiddag var vi i Zoologisk have. Den ligger ikke langt herfra og er meget stor og velindrettet i en dejlig park. Dyrene er for det meste anbragt i store åbne arealer og la hjemme i Københavns ZOO. Og så har de flere ekstra ting på programmet: Vi så bl.a. elefanterne opføre et show i bedste cirkus-stil og derefter et stort show af papegøjer efterfulgt af aber og til sidst et sølve-show. Alt sammen næsten som i cirkus.

Desuden var der legeplads, vandcykler og flere andre børne-arrangementer. For os voksne var der flere lokale dyrearter at se på, som man ikke har derhjemme. Vi måtte dog nøjes med en mindre del, fordi vi ikke orkede at 'gøre' hele ZOO i den varme. Efter nogle timer var det vidunderligt at køre hjem og komme i swimming-poolen.

I går aftes (lørdag) var vi i Chinatown, der selvfølgelig er et myldre folkeliv til klokken 10 om aftenen. Dorte købte ægte T-shirts, der stod Benetton på og ægte ure, der hed Cartier og Rolex. Priser: henholdsvis 45 kr, 60 kr og 60 kr.

Det var så alt for denne gang. Pga sygdomme får I desværre ikke dette brev til påske, men alligevel vil vi da benytte lejligheden til at ønske jer alle en rigtig god påske.

Mange tusind hilsener fra Christian, Dorte, Henrik og Torben.

Kuala Lumpur, Malaysia den 1.maj til 1. juni 1989

Kære allesammen. Christians fortælling: Her er så fællesbrev nr 3, som vi begynder at skrive den 1.maj. Det er minsandten en fridag i Malaysia for alle. Nu er det vores bitre erfaring, at der går længere tid med at skrive, huske, rette, printe, fotokopiere og sende alle brevene (Vi sender nemlig 13-15 kopier hjem). Desuden skriver vi nu brevet som en føljeton over flere uger. Derfor må I ikke klandre det malaysiske eller det danske postvæsen, når dette brev først når jer noget senere. Det er vores skyld.

Som altid, når vi skriver breve, er der noget vi glemmer og først opdager, når brevet er kopieret. Sidste gang var det at fortælle om Henriks fødselsdag. Den faldt på en søndag, og vi startede med at spise morgenmad på hotellet efter fødselarens ønske. Vi havde vores lille Dannebrogssflag med, og børnene fik vafler efter amerikansk skik. Om eftermiddagen holdt vi åbent hus for alle danskerne (25) nede ved svømmebassinet. Vi havde bestilt nogle utroligt kunstfærdige lagkager, som nu ikke smagte helt så godt som udseendet. Det var virkelig hyggeligt, og Henrik fik naturligvis en hel masse gaver, både af os, af familien og af de mange gæster ved pool'en.

Dorte: Den succes gentog vi så ved Christians fødselsdag (også en søndag) dog uden lagkage, og vi indtog nu også morgenmaden i det hjemlige. Jeg havde fået 3 af Christians tegninger henedefra indrammet med rigtigt refleksfrit glas samt træ-ramme. Det viste sig at være billigere end at købe skifterammer! I det hele

taget skal vi til at vænne os til, at håndarbejde er billigt hernede og sagtens kan konkurrere med importerede færdigvarer.

Desforuden har vi også fået indrammet kunstneriske malayiske og kinesiske tegninger, så vores hvide vægge er ikke så bare mere. Nogle af rammerne er endda i forgyldte bambus-rammer, så det hele virker meget stilfuldt: Malayisk og kinesisk stil.

Christian: Nu var det jo samtidigt Dronningens fødselsdag, og vi havde fået en højtidelig invitation fra ambassaden til et stående taffel samme aften. Vi syntes at det lød så sjovt, at vi sagde ja tak. Det foregik i ambassadørens store og elegante hjem, som jeg ikke havde set før. (Dorte havde jo været der tidligere til morgenkaffe). Vi stod op (et hav af mennesker), fik serveret et utal af lækre pinde-madder i kinesisk stil, drak Carlsberg-øl og udbragte et ni-foldigt leve anført af ambassadøren. Det var meget festligt. I indbydelsen stod der i øvrigt også lidt om pålædningen: Nemlig BATIK. Ikke noget med skjorte og slips, smoking eller andet europæisk påhit. Næh, mændene bar alle en løsthængende (uden for bukserne) skjorte af meget forskellige, farvestrålende og mønstrede snit. Jeg fik en batikskjorte i silke, meget elegant (også en fødselsdagsgave). Damerne var vist mere frit stillet, aftendress, batik m.m.m var i hvert fald repræsenteret.

Nå, nok om fødselsdage. Efter den sædvanlige kritiske gennemlæsning af fællesbreve (når det er for sent at ændre noget) synes jeg, at der stod en hel masse om sygdomme! Jeg må derfor hellere berolige jer alle og fortælle, at vi alle er raske og friske og har det godt. Der har ingen dårligdomme været siden. Vi har været på en del ture ud i omegnen her i april måned. Først tog vi næsten alle sammen i 'kolonien' en udflugt til 'Crab Island' (Krabbe-øen). Vi kørte i kortege til Hovedstadens nærliggende havneby: Klang (ca 50 km). Her blev vi i små både sejlet ud til en færge af samme størrelse som dem på Silkeborgsøerne. De var måske ikke så gamle som 'Hejren' og gik selvfølgelig også på almindelig motorkraft. Der var temmelig mange mennesker ombord, og kun os 15 Vesterlændinge, resten var kinesere, der også skulle på udflugt. Efter en times sejlads mellem en række mangroveskove beklædte øer nåede vi så Crab Island.

På denne lille ø (mindre end Samsø) bor der 25000 mennesker (mest kinesere) i små byer ved kysten. Vi kom til den største by, som ikke var meget større end Karlslunde landsby i udstrækning. Heller ikke her lagde færgen til, men vi blev sat af på en pram, der blev staget ind til havnemolen. Byen er, helt utroligt, fuldstændigt bygget på pæle. Alle huse, gader, pladser er hævet 1,5 - 2 meter over de mudderbanker, som hele øen består af. Det indre af øen er bevokset af mangrovetræer, og der er ingen veje overhovedet mellem byerne. Det var en utrolig oplevelse at gå på fortove der består af træbroer, mellem rigtige forretninger i et 'hovedstrøg' at gå ud i 'parcelhusområder' og se rækkehusene, et kinesisk tempel og to skoler med tilhørende basket-ball bane, der var støbt i beton. Alt sammen i næsten 2 meters højde over grunden, der meget praktisk også blev benyttet til alskens affald. Betydende nok lugtede der ikke specielt rædsomt af affald. Det skyldes, at tidevandet jo kommer regelmæssigt og skyller det hele bort. Dette var bl.a. også årsagen til, at vi blev staget til og fra færgen, for der var så utroligt lavvandet.

Primitivt, men effektivt kloaksystem, ikke sandt! Drikkevand fik beboerne fra store beholdere, hvor regnvandet blev samlet op. Forretningerne og mange af husene havde elektricitet, så selv øllerne i restauranterne var afkølede. Nogle steder nøjedes de dog med at komme isklumper i øllet. Øens specialitet og hovedindtægtskilde har I måske allerede gættet: Krabber. Vi gik ind på en restaurant og bestilte alt godt fra havet: Rejer og krabber, dertil ris og grøntsager. Krabberne (størrelse: 15-20 cm i

skjoldet) serverede: delvis parterede i 8-10 stykker, men resten måtte vi selv klare ved hjælp af en udleveret træklods som hammer. Krabberne smagte nu ikke helt så godt som vi havde forventet. Der var måske lidt for meget brakvandssmag i dem. De var jo fanget i farvandet ud for øen, og det vand er utroligt mudret fra Klang-floden, der har opbygget et større delta af øer ud for sin munding. Crab Island er en af disse Mangrove-øer. Efter måltidet tog vi hjem med den først afgående færge (de går hver time), godt trætte nåede vi hjem; men det var en stor oplevelse.

En af de efterfølgende week-ends drog vi op i bjergene. Vi havde fået oplysninger om et godt sted af vores engelske projektleder og det levede fint op til forventningerne. Efter ca en times kørsel, først af lige motorveje fra Kuala Lumpur, dernæst af virkelige serpentineveje op i nogle ret dramatiske bjerge, nåede vi til en stor bjergflod, der faldt med rivende hast ned gennem store sten. På den anden side af floden rejste junglen sig stor og mægtig. Undervejs var vandfaldene afbrudt af flere laguner med roligt vand eller med kun svage strømme. Desuden var der flere steder aflejret meget fint sand, næsten strandsand. Alt dette udgjorde et perfekt sted for en frokost i det grønne med efterfølgende bad i rent, køligt vand med bobler og strømme. Det var pragtfuldt. Børnene samlede sten og så på sommerfugle, de inddæmmede småstrømme og samlede pinde, som de sendte ned af små vandfald. Og så glemte jeg jo at sige, at der ikke var en sjæl uden os.

Dorte: Efter et par stille og rolige timer syntes vi at vi ville køre videre op i bjergene.

Stille og roligt er måske så meget sagt. Bruset fra vandfaldene var meget øredøvende og alligevel afslappende. Da vi tog derfra var vi nærmest berusede af bruset, brisen og solen, og vi havde det i kinderne som efter en hel dag ved en dansk strand.

Christian: Det skal siges, at serpentinevejene oppe i bjergene er vældigt fine, 2-sporede og godt asfalterede. Alligevel var det nok en lidt for lang tur; men man kan jo altid være bagklog. Vi fortsatte i hvert fald 50 km op ad vejen i et utroligt flot og frodigt bjerglandskab. De Malaysiske bjerge er høje (1,5 - 2 km) og stejle. Når de så er totalt dækket af 30-40 meter høje træer, der udgør en hængende mur ud over vejen, så kan det måske beskrive det storslåede bare en lille smule. Selv om vejen var god, var den nu alligevel anstrengende, og til sidst blev den ensporet (8 km) indtil toppen. Det har Malaysierne løst ved at åbne denne del af vejen en halv time skiftesvis for opad og nedadgående trafik.

På toppen af bjerget ligger et ret stort højlandsområde, der har været et fristed for de engelske koloniherrer i mange år. Et stort område er bebygget med huse, kroer og hoteller i gammel engelsk stil. De har allesammen navne som: "Ye old steak-house" o.l. På en måde ret fjollet her 14000 km fra Europa. Desuden er der en golfbane for interesserede, en masse junglestier for de vandringslystne og en herlig kølig temperatur. Det siges, at det kan være nødvendigt at tage en trøje på om aftenen. (En utrolig luksus i dette land). Vi blev der nu ikke så længe, for det var blevet sent på eftermiddagen, og vi skulle samme vej tilbage (der var kun den samme). På vejen hjem begyndte det selvfølgelig at regne, så jeg var godt træt da vi nåede hjem. Børnene havde desværre også været lidt køresyge pga de mange sving, men havde så fået en lille lur på vejen hjem. Det var jo udemærket og alt i alt var det en pragtfuld oplevelse og måske det første indtryk vi fik af Malaysias naturskønhed.

Nu er det jo ikke hver week-end, at vi sådan drager på langtur. For det meste ligger vi ved poolen, gør lidt rent og slapper ellers af. En weekend tog vi til et nærliggende marked: "Pudu-marked", som viste sig at

være et kolossalt kød- og grøntsagsmarked. Typisk for sådan et marked er, at boderne oftest ejes af kinesere, og de handlende er en skøn blanding af kinesere, malayer og indere.

Det meste var under åben himmel, dog allesammen udstyrede med kraftige presenninger mod regn og især sol. Tusindvis af mennesker købte her de daglige madvarer, som ret ofte blev holdt friske på den simpleste maner: De blev først slagtet, når de blev solgt. Det meste bestod selvfølgelig af svine-, okse- og fårekød, samt høns. (Svinene, fårene og okserne var nu slagtede). Men for de mere kræsne var der også en bod med delikatesser som frøer og slanger (levende) samt dagens tilbud: En flyvende hund (det er en meget stor flagermus).

Ind i mellem boder og forretninger er der kinesiske templer, så man kan også få den del af de daglige pligter overstået samtidigt med, at man køber ind til middagsmaden.

Af og til er der en lille bod, hvor man kan få forskellige frisklavede delikatesser - hvis man tør - og hvis man ellers kan nyde sin mad, når der slagtes høns og dufter af forskellige slags røgelsers fra de nævnte kinesiske templer.

Et stikord: Vi gør lidt rent i week-enden! For at være helt ærlig, så er det ikke så meget, for vi har selvfølgelig fået en maid. Det er en kinesisk dame med tjeneste-navnet: Ahlan. Hun har også et borgerligt navn, men vil helst kaldes Ahlan, når hun er i tjeneste. Hun kommer nogle gange om ugen og gør rent, vasker op, stryger tøj m.m. Det er en utrolig lettelse for Dorte, der i starten måtte prøve på sin egen krop, hvordan det er at udføre selv simpelt husarbejde i 30 graders varme. Det er nemlig ret anstrengende. Et par gange har Ahlan også lavet mad til os. Så får vi ægte kinesisk mad, der bliver serveret for os, og hun vasker op. Det er utroligt herskabeligt, og det værste er, at jeg allerede anden gang havde vænnet mig til at have en kokkepige i huset. Det bliver hårdt at komme hjem til Danmark.

Vi blev iøvrigt inviteret hjem til hende en søndag. Hun bor i Klang i et ganske pænt rækkehus, som vi iøvrigt ikke kunne finde. Ahlan har nemlig kun gået i skole i 1 år, og kan derfor hverken læse eller skrive. Adressen blev derfor beskrevet med ord som: 3 vej fra det store træ med de mange grønne blade o.l. Vi havnede til sidst ved et lokalt minimarked, hvorfra vi ringede og bad om at blive hentet. Ahlans datter cyklede så hen til os og viste vejen (der var ikke 500 meter). Hun hedder Caroline, er 18 år, og går stadig i skole, som de i øvrigt selv må betale. Desuden koster det jo ekstra med buskort, bøger og andre nødvendige skolesager.

Huset bestod af en meget pæn stadsestue med alskens husaltre og religiøse figurer. Der var pæne kurve møbler at sidde i og et lavt stuebord. Her sad vi og spiste frokost (kinesisk varm mad). Ved siden af var køkken-alrum, som var meget mere beskedent og helt klart familiens normale opholdssted. Men alt i alt et mere velstillet hjem, end jeg egentlig havde forventet.

Efter frokosten blev vi enige om at køre til stranden. Kysten lå jo lige uden for Klang, men den nærmeste sandstrand lå nu 30 km væk. Nå, vi kørte og nåede også frem til en udemærket bred sandstrand. Ungerne var henrykte over at kunne samle skaller og bygge sandslotte, og jeg nåede også at komme i vandet. Det var nu meget varmt og desværre ikke krystalklart. (Det skyldes nu mudderspartikler og ikke forurening), men vi nød nu at være ved stranden, det kan man jo ikke i Kuala Lumpur.

Det har lige været Ramadan hernede. Det er muslimernes hellige måned, hvor de alle sammen skal faste i dagtimerne. De må hverken drikke, spise eller ryge nogetsomhelst fra 7 morgen til 7 aften. Det må være

hårdt i 30 graders varme. Vi var heldigvis overhovedet ikke berørt af Ramadanen. Vi kunne gå på restaurant m.m Kineserne er jo heller ikke muslimer og faster derfor heller ikke.

Ramadanen slutter med 'Hari Raya' som er 4 dages fest og glæde, og hvor alle muslimer går på besøg hos hinanden og holder åbent hus. Vi lagde mærke til, at helligdagene var temmelig kommercielle med store reklamer overalt, der opfordrede folk til at købe det helt rigtige mad, tøj, gaver m.m. for at kunne fejre dagene med maner. Det mindede lidt om julen derhjemme.

Vi havde 2 fridage i forlængelse af weekenden og benyttede lejligheden til at besøge Malakka, en by, der ligger 2 timers kørsel fra Kuala Lumpur. Her havde vi lejet os ind på et badehotel, der bestod af en række hytter i tilknytning til en restaurant. Vores hytte lå helt nede ved stranden, og det var jo lige noget for børnene. Der blev samlet 3 kilo skaller samt et større antal levende eremitkrebs. Dorte og jeg havde egentlig tænkt os at kunne gå en aftentur langs stranden i stjerneskin, når børnene sov; men det gik desværre ikke. Der var et ret kraftigt tidevand, og om natten var hele stranden overskyldt af højvandet.

Så måtte vi nøjes med at sidde på terrassen og nyde den Tequila, som tjeneren havde bragt ned til os, altimens vi lyttede til havets bølger mindre end 10 meter fra os.

Malakka er en temmelig gammel by, idet den er over 500 år gammel. I tidens løb har den været under portugisisk, hollandsk og til sidst selvfølgelig engelsk herredømme. Alle tre nåede at sætte deres præg på byen i form af en række bygningsværker: Kirker, pakhuse, forter m.m som for manges vedkommende stadig er intakte, mens andre er maleriske ruiner. Vi lejede to taxa-cykler, som transporterede os rundt i hele byen og fungerede som vejvisere. Det var meget sjovt, og vi fik en masse at vide om byen.

Den næste dag tog vi på en bådture op ad floden igennem den gamle (og temmelig forfaldne) del af byen. Langs floden og altså midt inde i byen lever der adskillige store leguaner, mange af dem over en meter lange. På båden var der en guide, der meget levende fortalte om livet på floden, fiskeriet, smugleriet og meget andet.

Det var alt i alt en dejlig tur og et dejligt sted. Vi har bestilt plads igen i en weekend i juni, når Dortes bror Peer kommer på besøg.

Der er nu også sket andre ting udover vores turist-oplevelser: Henrik og Torben er startet i skole. Det er så heldigt, at der ligger en international skole mindre end 500 meter herfra, så det kan jo ikke være nemmere. I de første måneder forsøgte vi selv at undervise børnene hjemme, og på en måde gik det meget godt, men alt for ofte var der andre ting, som skulle ordnes i løbet af dagen: Indkøb, besøg m.m. og det gik ofte ud over 'skolegangen'. Men nu er det anderledes. Henrik går i skole i 7 timer hver dag, og om torsdagen i endnu halvanden time, idet han går til TAIKWAN-DO, som er en form for karate, der er meget populær hernede. Han er pævestolt og har fået en flot, løsthængende dragt til at øve i. Torben går i skole i 4 timer og er også lige startet til Taikwan-do. Begge har fået skole-uniformer, som de også er vældig glade for. De ville helst gå med dem hele dagen, men der må Dorte nu sige stop.

De skal jo også vaskes. Nu er vi jo spændt på undervisningen, og især mht deres engelsk, men indtil nu går det fint og børnene er glade for at gå der.

En anden nyhed er, at vi bliver her et halvt år længere! Jeg fik tilbudet og vi sagde ja tak, fordi vi synes, at her er så dejligt, at eet år virkede for kort. Så efter planerne slutter vi herude til sommeren 1990. Men indtil videre ser vi jo frem til august, hvor vi kommer hjem på nogle ugers ferie.

Ellers går dagene ellers med den samme trummerum: Arbejde indtil klokken halv fire, hjem og en to-timers tur i swimming-poolen med en kølig pilsner, op og lege/lave lektier med børnene og så skrive fællesbrev, når de er kommet i seng.

Dorte: Jeg fordriver tiden med indkøb, svømmetur, besøg, mavedans og andet. Mavedans, ja! En af Christians kvindelige kolleger herude er gift med en irak'er, som er noget af en tusindkunstner. Bl. a. underviser han i mavedans hjemme i Danmark, og han har etableret et lille hold på 7-8 damer til mavedans en gang om ugen. I dag har jeg iøvrigt fået kontakt med en dame, der designer tøj, køber stof fra Indien og får syet sine modeller her i Malaysia. Vi skal nu se, om vi kan finde ud af et samarbejde. Det er meget spændende om det kan lade sig gøre.

Jeg har lige været til Fashion-fair-show, en modeopvisning af eksklusivt indisk inspireret og -designet tøj. Tøjet er fremstillet i silke og råsilke og var i nogle fantastiske farvekombinationer. Derudover var der selvfølgelig den traditionelle indiske sari og den malayisk-muhammedanske dragt, som i tidernes morgen blev designet således, at den kamuflerede kvindens krop. En muhammedansk kvinde må ikke fremhæve kroppens naturlige former. Men dragten herved bliver lavet i skønne, spraglede stoffer - og når den oven i købet er udført i silke - så har dragten fået præcis den modsatte effekt. Dragten er almindeligt brugt af alle muslimske kvinder i Asien, alle har erkendt dragtens effekt, men ingen taler om det. A-pro-po: Opvisningen af de omtalte dragter og sarier blev nok så smukt kaldt: "Woven Dreams" (Vævede drømme). Stemningen var totalt som var man hensat til 1001 nats eventyr.

Børnene har jo tiden fuldt besat med skolegang og lektier, men for at det ikke skal være løgn har de også fået en 'computer', som er en Atari spille-computer til at slutte til fjernsynet. De har fået 8 spil af forskellige sværhedsgrader, og det går resten af dagen med. Det har jo stadig nyhedens interesse.

Nu tror vi, at vi slutter fællesbrevet for denne omgang. Det tog lidt tid at få skrevet det, idet vi har skrevet lidt i ny og næ om aftenen, når ånden var over os og vi samtidig havde PC'en hjemme. Det var ikke altid, de to ting hændte samtidigt.

Mange tusind hilsener fra Christian, Dorte, Henrik og Torben.

Kuala Lumpur, Malaysia. Oktober 1989

Kære allesammen.

Christians fortælling: Her er så vort første fællesbrev efter vores sommerferie i Danmark.

Vi er begyndt at skrive den 1.oktober. Siden sidste brev har vi jo været hjemme, har besøgt så mange som muligt og fortalt os huse om vores oplevelser. Det var dejligt at være i Danmark, men altså også noget af et ræs. Det tager på een at komme sent hjem aften efter aften for så næste dag at drøne til Karlslunde for at rydde hus ud, arbejde i haven osv.

Jeg syntes, at turen herud til Malaysia var temmelig hård. Jeg er simpelt hen ikke god til at sove i en flyver, så vi var alle temmeligt udbombede, da vi endelig nåede Kuala Lumpurs lufthavn klokken 10 om aftenen.

Der begyndte vores trængsler så først: Det er endnu ikke lykket mig at få permanent opholdstilladelse i Malaysia, og mit pas er nu oversået med mærkelige stempler om midlertidige forlængelser af midlertidige særlige opholdstilladelser, som så iøvrigt allesammen var udløbet, da vi kom tilbage. De var ikke glade i Immigrations-kontoret i lufthavnen. Det tog dem en halv time nødtvungent at give os en uges ekstraordinær opholdstilladelse af sær nåde. Måske hjalp det lidt, at hele familien sad og ventede.

Dortes fortælling: Da vi så kom ud og skulle hente en kuffert, ja så manglede der en. Så ind igen og underskrive diverse papirer for vi endelig kunne tage en taxa hjem. Der havde været stor diskussion hernede om hvornår, vi kom tilbage. Else mente, at vi kom hjem tirsdag (hvilket også var rigtigt); men hun blev nedstemt af alle de "kloge" mandfolk som med bestemthed vidste, at vi kom om onsdagen. Typisk. Vores hoveddorsnogle lå desværre i den kuffert som manglede, så nogle folk blev meget overraskede, da vi pludselig ringede på og bad om vores ekstra nøgle. Det var dagens sidste forhindring, og der blev sovet godt og tungt den nat.

Christian: Næste formiddag ringede de fra Singapore Airlines. Vores kuffert var fundet, og jeg kunne hente den med det samme. Desværre havde jeg før min afrejse lånt begge sæt bilnøgler ud. Nogle af kollegaerne havde så benyttet den ekstra bil. De sad nu begge på deres kontor med mine nøgler, og jeg sad hjemme (man tager ikke på arbejde dagen efter en langtur). Desuden var alle de øvrige biler i brug. Ok, da folk kom fra arbejde, kom jeg af sted klokken fire og fik hentet vores kuffert uden problemer.

Jeg holdt fri den onsdag, torsdag var helligdag, så jeg skulle blot ind om fredagen, det var jo en blid start. Torsdag klokken halv elleve om aften ringede min projektleder (han hedder Per) og spurgte, om jeg havde set den sene TV-avis klokken 10. Det havde jeg jo ikke, så Per kunne fortælle, at Malaysia samme aften havde vundet en stor og vigtig fodboldkamp over Singapore på det nationale stadion. Efter kampen havde Malaysias premierminister rejst sig under den almindelige jubel og meddelt, at dagen i morgen var erklæret helligdag. Så jeg skulle altså ikke møde om fredagen heller. Burde Schlüter ikke gøre det samme en gang i mellem? Man kan da ikke sige, at livet i Malaysia er helt uden overraskelser!

Det var nu pragtfuldt med næsten en hel uges fri, for af en eller anden grund var det hårdt at komme over tidsforskellen. Det var også lidt hårdt at tænke på, at vi ikke kommer hjem før om et år, og at vi havde efterladt et tomt hus. (Jeg må dog hellere her indskyde, at vi på nuværende tidspunkt helt har akklimatiseret os, og ikke går med en fortærende længsel efter hjemmet).

Dorte: , For resten kan vi fortælle, at vi har fået lejet vores hus ud fra midten af september. Det er lejet ud til en jugoslav, der er dansk gift og som har arbejdet i modebranchen i Tyskland i nogle år. De har ingen børn. Vores hus er lejet ud for 2 år, så vi må finde en anden bolig, når vi kommer til Danmark. Det er OK, bare vores hus ikke skal stå tomt i et helt år.

Nu er det blevet dagligdag i Malaysia. Børnene er startet i skolen og er meget glade for det. Henrik får ekstra undervisning i engelsk, og Torbens lærerinde vurderer i øjeblikket, om Torben også skal det. I Torbens klasse er der sjovt nok to russiske drenge, der ikke kan et ord engelsk. Torben sidder sammen en af dem samt to andre drenge, og lærerinden fortæller os, at de fire rødder har det helt utroligt godt sammen. De sidder og skrupgriner i timerne, og hun har ingen anelse om, hvad de griner af.

Christian: Dorte og jeg havde i sommerferien brugt en hel del tid på at undervise børnene i engelsk (det var mest Torben) og matematik (Henrik). Og det var godt det samme. Det har resulteret i, at Henrik nu kan

følge med sin klasse og er på linie med dem. Han har nu fornøjelsen af at subtrahere 5-6 cifrede tal og multiplicere 5 og 2-cifrede tal. Og Torben skriver lidt hurtigere og er ligeledes på niveau med sin klasse.

Børnene har iøvrigt fået et par engelske legekammerater, som er flyttet ind i vores ejendomskompleks. Der er tre drenge, hvoraf to af dem er lige på deres alder. De render selv over hos dem, eller de kommer slæbende med dem hertil. Det er jo en alletiders måde at lære sprog på.

Dorte: Fredag den 15. september var det min fødselsdag. Vejret artede sig heldigvis hele dagen, så vi sidst på eftermiddagen kunne fejre min fødselsdag "pool-side", som det er blevet tradition for herude. Jeg fik mange og sjove gaver: Fra 2 ungarle fik jeg et bebrillet abepar skåret ud i kokos, desuden fik jeg et silketørklæde, en håndmalet kinesisk krukke, 2 små Buddhafigurer, bøger m.m.. Af Henrik fik jeg en fisk i flotte farver skåret ud i træ og af Torben en skål ligeledes i træ. Af Christian fik jeg en fingerring med en kulturperle.

Om aftenen var vi ude at spise, ikke kinesisk, det kan man få overalt; men ind i mellem er der restauranter, hvor man kan få en ganske almindelig steak, så det måtte vi have den aften.

En kineser ville aldrig i livet stege et helt stykke kød som steaks eller en steg. For det første er et sådant stykke umuligt at spise med pinde (det kræver andet værktøj), og for det andet væmmes de ved synet af så meget kød, det er ulækkert og smager af blod. Det siges også, at vi "hvide djævl" lugter anderledes end kineserne, fordi vi spiser så meget kød. Det gør vi måske også? Næh, en kineser gør sådan: Et stykke kød skæres ud i små delikate stykker (så de kan fanges med pinde) og lynstejes i olie og oystersauce med log, forårsløg, hvidløg og chili som grundingrediens. Derefter kan man tilsætte et varieret antal grøntsager og krydderier alt afhængig af smagen, man vil have frem, og især af pengepungen. Karry bruges faktisk ikke så tit, som man ville forvente. Dertil serveres ris eller nudler som er en slags spaghetti, der er lavet af rismel - hernede kaldes de mee, der betyder liv. En nudleemager (en mand der laver mee) gør en stor kunst i at få mee'en så lang som muligt, jo længere mee, jo længere liv. Det betyder faktisk, at nudlerne er meget lange og meget tynde og ikke skal koges i mere end 2 minutter. Det er hurtigt og smager udemærket. En kineser starter dagen med mee og slutter på samme måde. Intet under at de er så tynde (kineserne), når de spiser nudler kogt på boullion-terning 3 gange om dagen og dertil en gang om dagen spiser sparsomt med kød og tilbehør.

Nå, steaken trak ud, og på den måde kom jeg desværre sent i seng, idet jeg også skulle pakke kuffert. Allerede næste morgen tog jeg nemlig alene ~ uden min familie ~ på tur med to andre damer: Else og Ingrid-til Khota Bahru. Flyet lettede lørdag morgen kl. 8.30. _

Khota Bahru er den nordligste by på østkysten og ligger kun 20 km fra Thailands sydgrænse. Den er meget muslimsk, og selv om det er en rimelig stor by, er den meget anderledes end de store byer, som vi har her på vestkysten, hvor Kuala Lumpur ligger. Dels på grund af, at den er mere muslimsk præget, og dels fordi den til gengæld ikke er særlig turistpræget. Turister er der dog, men 3 piger alene var noget mystisk. Havde vi været muslimer, ville der have været bare en eller anden mand med os; men det var der altså ikke, så vi følte, at der blev holdt lidt ekstra øje med os, bl.a. på hotellet. Især blev den unge mand, der betjente "room-service" den 2. aften på hotellet, noget chokeret: For det første bestilte vi drinks og ekstra isterninger. For det andet spillede vi kort, da han entrede vores værelse med det bestilte. For det tredje var han meget længe om at tilse en stakkels uåbnet Anchor-øl, der stod ene på bakken fra aftenen før; men vi

spillede uanfægtet videre. Else sad i natkjole ~ en anstændig hellang en ~ men med meget korte ærmer. Først da tjeneren var gået, gik det op for os, at han havde opført sig underligt. 3 piger rejser alene, drikker både øl og spiritus, spiller kort og klæder sig uanstændigt. Det var altså os, der opførte os underligt. Selv om vi dagen igennem havde været pæne og anstændige, lykkedes det os altså at træde i spinaten 3 gange i træk. Vi grinte lidt af det og fortsatte vores spil, dvs Else gav kort til 4 personer, uden at det gik op for hende, indtil jeg sagde, at stakkels Ancher (øllen), der stod henne på bakken ikke kunne spille kort, selv om jeg godt kunne se, at det ville passe bedre med 4 spillere. Først da gik det op for hende, at det ikke var den fjerde mand, der blev delt ud til. Og så grinede vi simpelt hen, så tårerne trillede ned ad kinderne. Vi spillede kort og grinede meget længe den aften.

Nok om det, nu lidt mere om Khota Bahru. Det er en af de byer i Malaysia, der har flest håndarbejder præsenteret: Kurvefletning, batik, silkemaling, drager, drageflyvning og Sonket-vævning. Træskærerarbejde, sølvsmede, fuglebure og lokale musikinstrumenter. Det var umuligt at nå at se det hele på 2-3 dage. Vi tog en bustur ud til kysten, hvor der ligger små landsbyer: Kampungs hedder det her. Der så vi først Sonket-vævning - et stykke tøj vævet i silketråde og guldtråde i meget smukke og kunstfærdige mønstre og farver. Det er et meget tungt stykke stof, når det er færdigt p.g.a. guldtrådene og bliver oftest brugt til den Malaysiske brudgoms dragt, som ikke har ændret sig siden sultanens tid. Det er en meget kostbar dragt, som går i arv og varierer i farven fra stat til stat. De 13 stater her i Malaysia har altså hver sin specielle dragt og farve, der kun bruges til bryllups-ceremonien. Brudens dragt matcher med gommens, er ligeledes lavet i silke og er dekoreret med borter fra gommens Sonket. Meget smukt og stemningsfuldt.

Derefter besøgte vi nogle piger, der stod i nogle hytter og malede på silke, beregnet til tørklæder og dragter. Alt hvad de lavede var på bestilling; men det var interessant og spændende at se, at de tørklæder, som vi dagen i forvejen havde købt på markedet ret billigt, bliver fremstillet under temmeligt primitive forhold. I en anden kampung besøgte vi en gammel mand, der fremstiller drager. Drager er specielt for Khota Bahru. Det viste sig, at man kan leve ganske godt af at lave drager. Hvert år i marts - april måned sætter mænd fra østkysten drager op, og de bruger en utrolig masse tid på fremstillingen. Disse drager, som går i stykker efter 1 - 2 flyvninger, sættes op for spændingens, synets og lydens skyld. Der spændes en slags violinbue tværs over dragen, som giver en helt speciel brummende lyd, når dragen flyver. Når der sættes et utal af drager op på samme tid, må det give en helt utrolig oplevelse. Vi håber alle, at vi vil opleve det til næste år. Jeg købte naturligvis en drage med hjem, som vi har hængt op i lejligheden. Masser af steder i kampungerne var der mulighed for at købe batik. Det lykkedes os at finde et sted, hvor vi kunne se et værksted i funktion inde i junglen. Bagved et hus under nogle presenninger stod der flere unge mænd og fremstillede batik. Der var mørkt, lugtede af varmt voks, og der var stegende hedt. Der fremtryllede de de smukkeste stoffer. I Kuala Lumpur ser man mange kvinder bære batik; men på østkysten ser man både mænd og kvinder med batik. Mændene bærer batik rundt om livet i stedet for lange bukser og bar overkrop, ikke fordi de er specielt fattige, men fordi det er behageligt at bære i varmen.

Senere på dagen holdt vi pause ved et strandhotel bestående udelukkende af små hytter, en restaurant og en reception. Det lykkedes os at få serveret en kold forfriskning, sidde i skyggen og nyde den, trods det at hotellet faktisk var ved at lukke og forberede sig på monsunen, som i løbet af oktober vil begynde at hærge østkysten. Der var ingen andre turister end os tre og der var en underlig tom og ensom fornemmelse over stedet. Da vi havde drukket ud, gik vi en tur langs stranden. Der stod et lokale fiskere og fiskede fra stranden med nogle specielle kastenet, som de slyngede ud i vandet, som man kaster en lasso.

Efter nogen tid halede de nettet ind igen, og det viste sig, at der var fangst i nettet, dog kun temmelig små fisk. Sådan kan man altså også fiske.

Senere besøgte vi to meget små fiskelandsbyer, den ene af dem ikke langt fra grænsen, og man kunne tydeligt i horisonten skimte den Thailandske kyst. Denne by var meget forskellig fra den anden. Den lå ude på en lang tange beklædt med meget høje kokospalmer, og det var tydeligt at store områder ville blive dækket af vand i regntiden. Overalt lå der affald og tomme dåser. Geder og nøgne børn løb rundt imellem hinanden og et par fiskere var aktive nede ved stranden. Mange både var allerede trukket op på kysten og andre var på vej op. Rundt omkring stod der hytter - primitive træskure, som stod på pæle uden døre eller vinduer. Det var ved at blive aften og alle vegne ude og inde lå der folk og dasede i skyggen. Et par steder steg der røg op, der duftede svedent og af trækul, og nogle var igang med at tilberede mad under åben himmel. Alt så meget tilfældigt og hærget ud: Hytter, folk, dyr og fiskegrej. Hytterne var halvtomme og mørke, udenfor nogle af dem hang der bastmætter og batik til luftning - det man sover gå og med om natten. Det var første gang for os alle at se en så fattig befolkning som denne her. Vi kunne nu forstå, at det er rigtigt, at det er den fattige befolkning, som lider mest nød i regntiden. For det første er regntiden værst på østkysten - det regner næsten uafbrudt i 3-4 måneder hvert år. Store områder er oversvømmet i lang tid, hvilket resulterer i, at folk mister deres hjem og ejendele. Lægehjælp på disse steder er den hjælp, der kan fås hos landsbyens medicinmand - en Bumi ~ som han kaldes. Han har overnaturlige evner og folk er som regel bange for ham og nærer stor respekt for denne Bumi.

I det hele taget lever folk her i nuet, man bekymrer sig ikke så meget. Hvert år kommer regntiden og monsunen, hvert år risikerer man at miste sin bolig, et familiemedlem eller begge dele. Hvert år starter man forfra, klamper en ny hytte op, fisker, skaffer penge, mad osv. Sådan har man gjort i generationer, hvorfor ændre det? Det er lettere bare at fortsætte ufortrødent. Naturens kræfter er en realitet, ingen kan ændre det. Hvis en familie bliver forfulgt af uheld, er der sikkert en, der har betalt en Bumi for at forårsage de ting, der er sket. Hvis man så begraver et bundt chili på stranden holder man den onde Bumi væk. Jeg ve ikke, hvad man gør for at takke en god Bumi, måske ved jeg det i næste brev.

Den anden landsby, vi besøgte, var af samme type. På afstand så den faktisk endnu mere primitiv ud end den første. Men det var ikke tilfældet. Noget meget karakteristisk her var, at alle hytterne havde tag af palmeblade og alt var ret velholdt. Bl.a. var landsbyen her organiseret med smalle veje. Nogle steder var vejen en sti mellem græs, sand og ukrudt, andre steder en træbro og atter andre steder var der stræder af beton og på pæle. Her var både købmand, restaurant og små pakhuse. Fiskeriet var organiseret, man levede udelukkende af at fange bitte små fisk, som bliver tørret og faktisk er de leverandører til det meste af Malaysia. Desuden eksporterer man til Thailand. Disse bitte små tørrede fisk kan købes overalt og bruges både som snack's og som ingrediens i flere Malay-retter. Velbekomme! De første par stykker smager som flæskesvær - de er lige så sprøde og gode - men derefter begynder der at påtrænge sig en ram fiskesmag. Og så skal jeg i hvert fald ikke have flere. Nå, men fiskene tørres på store stykker lærred spændt ud mellem pæle. Her var der et enormt område fra landsbyen og langs kysten, hvor kvinderne gik og sorterede fiskene i en første og en anden sortering. De fisk, der ikke duede, blev smidt på jorden til stor fornøjelse for kattene, der løb rundt mellem pælene. Det var et sælsomt syn at se alle de blanke fisk ligge og blinke i solen ligpe så langt, øjet kunne række. Her var der ikke ildelugtende, men varmt, blæsende og forunderligt. Jeg er glad for, at vi tog ud og så denne landsby, som var en stor kontrast til den første, vi så dagen før.

Herefter kørte vi videre nordpå og kom til den Thailandske grænse. Thailand og Malaysia er på dette sted delt af en flod og fra emigrationskontoret var der nogle træbroer, hvorfra der sejlede små skibe i fast rutefart mellem de to lande. Det viste sig, at der var Thailændere, der arbejdede i Malaysia, og børn, der i skole her osv. De små skibe var derfor et vigtigt og måske livsnødvendigt dagligt transportmiddel for den Thailandske befolkning. Det kunne have været interessant at tage rutebåden til Thailand; men som tidligere nævnt i vores brev har vi problemer med opholdstilladelsen, og mit pas lå stadig på Immigrationskontoret i Kuala Lumpur. Der var dog ikke længere, end at vi kunne tage nogle billeder af Thailand med byen på den anden side. Vi kunne bl.a. tydeligt se en stor moske og nogle andre store bygninger.

Som I nok kan forstå alle sammen har det været en god tur; men der er stadigvæk meget at opleve i Malaysia. Til december, når mine forældre kommer, skal vi rundt nogle andre steder, hvor der er mindst lige så interessant.

Christian: Imens var jeg jo så græsenkemand og børnen og jeg havde det hyggeligt. Det var kun et problem om mandagen og tirsdagen med at hente dem fra skole. Der havde vi så en aftale med Ahlan, vores maid. Pludselig opdagede vi så, at mandagen var helligdag i Kuala Lumpur så børnene havde fri. Men der var ikke helligdag i nabobyen: Petaling Jaya, hvor jeg arbejder. Så vi var pludselig på den. Livet er ikke altid nemt i Malaysia. Vi fik så Ahlan til at komme ved 10-tiden mandag formiddag, så jeg ikke skulle holde hele dagen fri.

Vi er inde i en periode med dårligt vejr. Det regner stort set hver eftermiddag i adskillige timer, nogle gange aftenen med. De kloge fortæller, at det måske bliver ved i den næste måned. Dog, vejret heromkring Kuala Lumpur er kendt for at være umuligt at forudsige. Men lige nu har vi et tordennejr over os. Det gibber I mig, når det skralder, som om lynet er gået ned i haven lige ud for os.

I går regnede det også hele aftenen, og da der var gået for lang tid siden min sidste løbetur, besluttede jeg at løbe i regnvejret. Heldigvis var det ikke tove, det regnede med kun sejlgarn. Det var faktisk meget behageligt, fordi det var den køligste tur, jeg nogensinde har løbet hernede. Normalt er jeg ellers på kogepunktet, når jeg kommer tilbage, men at løbe i 25 grader varmt regnvand kan jeg godt anbefale.

I denne weekend har Dorte og jeg været til krebsgilde i den Skandinaviske klub. Krebsene var blevet fløjet hertil af SAS - mindre kan jo ikke gøre det, når jet-set'et mødes og der var Carlsberg og snaps til alle. Den svenske afdeling sørgede for underholdning: Et selvbestaltet kor sang: Helan går og andre af deres lands vemodige viser. Vi morede os alle pragtfuldt og sov længe den næste dag.

På mit arbejde går det meget godt. Vi har travlt, men holder vores tidsplan, så det er jo godt. Datacentralen har med møje og besvær oprettet et datterselskab: Datacentralen Malaysia Services, så jeg har skiftet arbejdsplads med tilbagevirkende kraft. Der er et lille tragikomisk aspekt her: Alle - læs alle internationale firmaer herude omgår den Malaysiske skattelovgivning på nogle ganske bestemte punkter. Malaysierne ved det godt, men lukker bevidst øjnene for at tiltrække fremmed investering. Men Datacentralen har bevidst valgt at holde Dannebrog højt og betale alle skatter. Vores øverste direktør har sagt det ligeud: Hvis det bliver opdaget og kommer på forsiderne af de danske aviser, kan vi ikke tåle det. Så vidt jeg har forstået, har der fornyligt været en serie i TV-avisen, hvor adskillige store danske firmaer er blevet anklaget, dømt, henrettet og lagt på hjul og stejle af samme årsag. Tja, alle vores konkurrenter gør

det, så det fremmer jo ikke vores konkurrenceevne. Faktisk koster det 1 million kroner at slippe for at overtræde Danmarks Jantelov.

Vi holdt en lille reception for vores kunde. I den anledning havde vi lånt et sæt turistplakater, der i øjeblikket er udstillet i et stort hotel i byen. Det var meget sjovt at forklare om de forskellige særheder i Danmark. Mesterværket var Storm Pedersens plakat: Hvornår smager en Tuborg bedst? Hvergang!

Christian: Nu vil jeg fortælle om en af de helt store religiøse ceremonier her i Malaysia: De 9 guders fest. Det er en kinesisk fest, der strækker sig over 9 dage, en dag per gud. Festen kulminerer den sidste aften, og vi var selvfølgelig tilstede alle sammen. Forestil jer en kæmpemæssig markedsplads, der ligger rundt om et stort kinesisk tempel. Alt er oplyst af utallige neonrør, og der er tusindvis af kinesere travlt optaget af at handle, at gå omkring og frem for alt at stimle sammen om aftenens store begivenhed: På en åben plads på størrelse med en håndboldbane står vi bag et gitterværk og ser på opstillingen. Det er et meget stort bål af trækul, der ligger som et aflangt bælte (ca 10 meter). Der er meget varmt og strålevarmen fra de glødende trækul er voldsom. Så kommer der en 20-30 unge mænd klædt i hvidt, nogle bærer en slags bærestol, som er fyldt med sække (formodentlig ris). Først går de nogle gange rundt om bålet, mens de vugger bærestolene imellem sig. Og så sker det: De begynder at gå på trækullene! Glemte jeg at sige, at de har bare tæer? De går ovenpå de glødende trækul i hele bålet's længde fuldstændig uanfægtet, som om de går på gaden. Tilsidst er det nærmest en hel procession på bålet, de fortsætter rundt om det for at starte forfra i køen. Det er tydeligt, at de ikke mærker nogen form for smerte og bagefter kan man ikke se noget på deres fødder. Det er altså en gåde. De unge mænd bringer sig i en trance, der øjensynligt gør dem helt ufølsomme over for smerte og på en mystisk måde forhindrer fødderne i at tage skade. Efter at have set det - og stadig undrende - går vi rundt på den livlige markedsplads. Inde i selve templet foregår der en ceremoni, hvor 9 af de unge mænd står med røgelsespinde overfor tre præster, der spiller meget højt, skingrende og temmeligt falsk på bækken og horn. Vi har dog ikke tålmodighed til at stå i røg og larm så længe, som det øjensynligt vil vare, og går videre. I mellemtiden er gitterværket blevet fjernet, og flere af kineserne er i færd med at samle noget af asken fra det stadigt stærkt glødende bål. Asken har formodentlig en hellig kraft. I den anden ende af pladsen ser vi på et kinesisk teater, hvor nogle meget stærkt sminkede skuespillere opfører et drama, der kræver meget sang, men kun få rituelle bevægelser. Øre i hovedet finder vi sammen med de andre danskere, vi er i parantes bemærket noget nær de eneste hvide mennesker på stedet, og går tilbage til bilerne. Så slutter vi aftenen med at fare håbløst vild i den stærkt udbyggede forstad til Kuala Lumpur. Det tager os en hel time at komme hjem. En helt utrolig aften har det været.

Vel. Dette brev har ladet vente på sig; men så er det gengæld blevet meget langt. Vi slutter nu med mange tusind hilsener fra Christian, Dorte, Henrik og Torben.

PS: Vi har fået opholdtilladelsen og vores pas igen med alle de nødvendige stempler.

Kuala Lumpur, Malaysia. Marts 1990

Kære allesammen.

Christians fortælling: Her er så vort første fællesbrev i 1990. Vi er begyndt at skrive den 11. Marts.

Eftersom det forrige fællesbrev var fra oktober - mon skrivegnisten er ved at falme? - begynder vi helt tilbage fra juletid. I vores firma har vi altid gjort en hel del ud af julefrokoster, så den tradition skulle jo ikke dø, blot fordi vi tilfældigvis sad på den anden side af jordkloden. Vi okkuperede en af ungkarlenes lejlighed, lavede dansk mad - medbragt af den sidste projektdeltager, der havde været hjemme - og startede gildet.

Øllet købte vi i ankre fra Carlsberg og der fulgte minsandten betjening med. En mand sørgede for forsyninger af øl, is og trykluft, og en ung pige i Carlsberg-grøn uniform serverede hele aftenen. Alligevel var det billigere end at købe det tilsvarende kvantum øl i flasker. Vi forsøgte egentlig at få øllet uden betjening, men det kunne umuligt lade sig gøre.

Dorte spillede på harmonika og vi sang, så det var en lyst på de omdelte sange. Dorte og jeg havde iøvrigt lavet en lille sang om projektet og dets deltagere, stor jubel og klapsalver. Dorte havde nu også øvet sig på julemelodier i en hel måned.

Senere gik vi over til almindelig dans og Limbo-rock: Det med at danse under en stok, der langsomt sænkes nærmere og nærmere jorden. Det var absolut en fest, der gjorde lykke.

Vi havde planlagt det hele så upraktisk, at Dortes forældre skulle ankomme dagen efter julefrokosten - heldigvis først hen under aften - så vi havde tid til at komme os tilstrækkeligt til at virke helt normale.

Mens vi stod udenfor lufthavnen og ventede og ventede blev Dorte naturligvis mere og mere nervøs: Var de blevet borte i Singapore osv. osv. Men pludselig så vi dem i færd med at stable kufferter, så de havde klaret det, hurra. Helt så glat gik det nu ikke. Bent og Birgit havde et ægte juletræ med i bagagen, men det blev minsandten konfiskeret i tolden. Selv om der ingen rod var på, skulle det en tur indenom Landbrugsafdelingen. Så vi kom hjem til lejligheden uden juletræ. Et par dage senere kørte jeg ud til lufthavnen, hentede juletræet, fik det desinficeret, betalte 5 Dollars (15 kroner) og fik det så hjem. Resten af tiden op til jul stod det uden i brusekabinen og fik dagligt en gang vand. Lad mig straks sige, at det var et meget flot træ, og at det holdt sig helt forbløffende. Der faldt så at sige ikke en nål af, og vi nænnede ikke at demontere det før langt inde i januar. Det var jo den vildeste luksus at have et rigtigt juletræ, et kolossalt statussymbol.

Dorte begyndte nu fremvisningen af Kuala Lumpur med omegn. Børnene havde fri fra skole i hele december måned, så de drønedes af sted til Batu Caves, til Melakka, til Pudu marked osv. mens jeg måtte sidde på kontoret og arbejde. Nå, jeg havde jo også set det før.

Imens nærmede julen sig. Vores indiske sekretær Beatrix kommer fra et meget kristent hjem - begge forældre er præster - og hendes familie kom en sen aften til swimming-poolen 8 personer iklædt nissekostymer og sang Christmas Chorals for os. De sang højt og dejligt, om end en smule falskt. Det virkede absolut fremmedartet at se en indisk udseende julemand dirigere et julenisse-orkester en mørk december-nat i 28 graders varme.

I midten af december tog vi så alle sammen en tur til øen Langkawi, der ligger ud for vestkysten helt oppe ved Thailand. Vi skulle flyve derop og kom i god tid ud i lufthavnen. I den store afgangshal (terminal I) var vores fly ikke sat op på skærmen endnu, og vi spurgte derfor i en lille bagage- og informationskranke. Han så på billetten og sagde så, at vi skulle over i terminal II for indenrigsfly. Uha, af sted i bilen - der var ca 1

kilometer. Men i terminal II fik vi så at vide, at det alligevel var i terminal I. De er altså ikke gode til at informere her i Malaysia. Tilbage igen og vi nåede det da også. Det viste sig senere i Langkawi lufthavn, at flyet gik videre til Thailand. Derfor var det et udenrigsfly.

Nå, på Langkawi blev vi indlogeret på et strandhotel af en helt utrolig 5-stjernet klasse. Vi boede i store bungalows lige ud til stranden. Swimmingpoolen var en labyrint af bassiner arrangeret omkring en bar, som vi skulle svømme ud til. Adskillige restauranter osv. Her kunne man forfalde til at ligge på ryggen i solen og lade sig opvarte med kolde drinks dagen lang.

I den korte skumringstid var der flere malayer ude at fiske i det lave vand. De stod med fiskenet parat og spejdede ned i det klare vand. Pludselig blev nettet kastet ud og hevet ind igen med en lille sprællende fisk i. Det var deres levevej - helt afgjort ikke udført for os turister, der forsøgte at komme på tæt hold og tage billeder.

Næste dag tog vi en taxa til den nærliggende større by og derfra med en færge, hvorhen vidste vi egentlig ikke før vi ankom efter 3 kvarter. Vi var kommet til fastlandet til en by ved navn Perlis, der ligger ved en stor flodudmunding. Denne by lignede Crab Island på en prik. Husene var bygget på pæle overalt, og der var et utroligt svineri i de smalle gyder. Folk smed blot alt ned mellem pælene på flodbunden. Når det blev højvande skylledes det hele jo ud i havet!

Tilbage igen til luksushotellet og næste dag ud på en bustur til øens 4-5 større seværdigheder. Langkawi er en ret stor ø på størrelse med Bornholm er meget frugtbar med mange rismarker, der iøvrigt var ved at blive høstet.

Der bor ca 30.000 mennesker, mest malayer, på øen, og tempoet er stille og roligt. Langkawi har en masse legender om trolde og uskyldige prinsesser, der uretfærdigt blev myrdet osv. og guiden fortalte løs under hele turen.

Da prinsessen udåndede kastede hun en forbandelse over øen. Først efter den syvende generation af hendes familie skulle øen trives igen. Hun var iøvrigt en reel historisk person og hendes søn flygtede til Thailand, hvor de stadig bor. For 2 år siden kom den ottende generation til verden, netop samme år som Langkawi blev erklæret som et særligt toldfrit område af regeringen for at fremme udviklingen på øen. Tier alle i vantro, der ikke tror på eventyr!

Hjemme igen fra Langkawi. Det lykkedes mig at redde mig en mindre influenza, ja man skulle tro at det var løgn, og lå i sengen et par dage, mens resten af familien lavede juletræsdynt og iøvrigt forberedte julen. Vi havde besluttet os til at holde juleaften en dag tidligere, fordi vi allerede skulle afsted på en ny ferietur første juledag. Selve 'juledag' kørte vi allesammen - undtagen Dorte - en tur til Genting Highland. Det er en god times kørsel gennem et flot bjerglandskab op til en 1,5 kilometer bjergtop, der er udviklet som et tivoli, spillekasino m.m. Der er behageligt køligt deroppe, og vi syntes at Bent og Birgit skulle opleve den bjergrige del af Malaysia også. På vejen derop stoppede vi et par gange for at tage billeder, og her hørte vi minsandten et kor af aber. De skreg og skreg med dybe og høje stemmer 1 lang tid. Vi kunne ikke se dem, men det var første gang, vi havde hørt et sådant organiseret kor af aber.

Da vi kom tilbage var Dorte i fuld gang med kalkunen, og der duftede af julestemning. Jeg havde ellers haft det lidt svært med at ryste de fremmedartede vilkår af mig og komme i stemning, men duften af kalkun er

fremragende i den retning. Vi havde en dejlig juleaften - i korte bukser. _ Første juledag fløj vi så til øen Penang, der ligger ud for vestkysten halvvejs oppe mod Langkawi. Vi havde forinden kontrolleret hvilken terminal vi skulle starte fra? Penang er lidt mindre end Langkawi, men er meget tættere befolket (500.000 mennesker) og de er overvejende kinesere. Derfor er der langt mere liv og dynamik end på det fredelige Langkawi. Vi boede i 'hovedstaden' Georgetown på et 100-år gammelt-fint engelsk hotel, der nu havde set bedre dage. Men beliggenheden var god inde i City og ikke destomindre lige ud til havet. Straks da vi kom - juledag - var vi så heldige at opleve en kæmpemæssig kinesisk religiøs parade. Der var farverige vogne, løvedans, unge mænd balancerende med 4-5 meter høje faner. Trommer og bækkener lavede en farlig larm og hele herligheden sluttedes med en 20 meter lang dragelignende slange, der blevet båret af en masse mænd, der løb afsted i bugtende bevægelser.

Vores julefrokost blev indtaget i en nærliggende indisk restaurant, hvor vi - som de eneste hvide mennesker - straks blev gennet op i det air-conditionerede værelse. Det lignede nærmest et badeværelse. Her fik vi så indisk mad serveret på plastik tallerkner - blikbestik og tandkrus med appelsin-juice. Absolut en anderledes julefrokost!

Næste dag lejede vi en bil for en dag og kørte rundt på øen. Der var meget at se på: Først besøgte vi et tempel med en liggende Buddha-figur på 35 meters længde (Rundetårn). Dernæst en botanisk have, hvor Bent-og Birgit fik et indtryk af, hvordan en junglevandring må være. Vi stoppede for at bade ved en lækker sandstrand i en times tid før vi fortsatte op i bjergene - det højeste punkt er ca 800 meter. Så besøgte vi en sommerfuglefarm - et stort indhegnet bur på størrelse med en parcelhushave, hvor det vrimlede med eksotiske sommerfugle. Derefter så vi et flot vandfald, men her var Torben uheldig. Ved den nærliggende souvenirbutik gik der et par aber i snor og en af dem bed ham i fingeren. Vi kørte straks af sted til den nærmeste by, hvor Torben fik fingeren bundet ind på det lokale hospital. Såret var heldigvis ikke dybt, og der var ikke behov for indsprøjtninger fordi Torben havde fået fornyet sin stivkrampevaccine i Danmark. På det lille lokale hospital vakte vi en vis opsigt, sprang hele køen af ventende patienter over - uha- men lægen kendte skam både Morten Frost og Preben Elkjær.

Vi besluttede at besøge endnu en seværdighed, nemlig et kolossalt kompleks af Buddhatempler halvvejs oppe ad en bjergside. Det blev en interessant oplevelse omend ikke uden problemer. Da vi havde parkeret i byen ved foden af tempelkomplekset skulle vi gå 400 meter op gennem en arkade af boder. Arkaden var hermetisk tillukket, det var rent faktisk en tunnel af plastic presenninger. Boderne var overfyldte med tøj, souvenirs, tøj, tøj, tøj. Der var en folkevrimmel uden lige, vi skulle opad trin for trin og forestil jer varmen. Dorte fik et stærkt anfald af klaustrofobi mest ved tanken om brandfaren - folk gik selvfølgelig og røg derinde.

Da vi endelig nåede igennem, havde Dorte fået nok og gik ned igen ad en omvej i det fri. Vi andre gik dog omkring og beundrede de mange totalt forskellige Buddha-statuer og templer. Det kaldes de titusinder Buddhaers tempel.

Vi kom endelig hjem efter en lang og absolut begivenhedsrig dag.

Penang er en oplevelsesrig ø! . Næste dag skulle vi tilbage til Kuala Lumpur. Vi tog med færgen over til fastlandet. Der er også en meget flot bro, men vi valgte færgen. Ovre på fastlandet skulle vi med toget hjem, men da vi havde et par timer tilovers tog vi ud til én nærliggende fuglepark. Vi blev shanghaget af en

mand, der hævdede at eje en taxa. Det viste sig at være et utroligt lig af en gammel bil, men afsted kom vi da. Fugleparken var flot, men varm at gå rundt i.

Så afsted med tog på første klasse. Det var absolut behageligt, på højde med det bedste, DSB kan præstere. Turen tog 6 timer gennem et flot landskab ned mod Kuala Lumpur, som vi nåede om aftenen. De sidste dage Bent og Birgit var hos os, tog vi den mere med ro. De mange indtryk og det hektiske tempo skulle lige bundfælde sig lidt.

Så kom da afskedens dag. Vi kørte til lufthavnen hen på eftermiddagen og var der i alt for god tid. Det var svært at sige farvel, især for Dorte. Men OK, vi kommer jo hjem til sommer. På vej hjem var det blevet regnvejr så det kunne forslå. Flere steder var 2 ud af de 3 spor på motorvejen lukkede af regn. Vi så flere biler, der uforsigtigt havde forsøgt at 'svømme' over de lavereliggende steder. Det kunne man altså bare ikke, og det varede over en time, før vi var hjemme. Men ikke til en fredelig slappe-af aften. Det var nemlig den 30. december og vi var kommet til at invitere hele projektet til nytårsaften hos os, godt nok på sammenskudsbasis, men vi havde jo et større arbejde med indkøb, rengøring, borddækning og oppyntning.

Vi havde en fremragende nytårsaften med alt det fyrværkeri, der har været forbudt i en menneskealder i Danmark. Vi 'gamle' kunne da stadigvæk huske vores barndoms nytårsknald! Claus var desværre lidt uheldig: Et af kanonslagene eksploderede lige ved hans fod. Bukserne hang i laser og han fik en del overfladiske sår på benet, men heldigvis ikke noget alvorligt.

Så kom Torbens fødselsdag, som vi fejrede ved poolen som sædvanligt. Der var dog ikke helt så mange, som der plejede at komme, fordi flere fra projektet holdt et par feriedage lige på det tidspunkt. Vi fik dog inviteret flere af hans kammerater fra skolen.

I februar var det igen kinesisk nytår. Vi er nu gået ind i Hestens år. Historien bag de kinesiske år stammer tilbage til Buddha, der engang ville samle alle jordens dyr. Desværre kom der kun 12 dyr, men for at hædre dem opkaldte han alle årene fremover efter dem. Så der er altså en cyklus på 12 år med hvert sit dyrenavn.

Vi var blevet inviteret til frokost hos vores maid Ahlan, der bor i Klang. Det er Kuala Lumpurs havneby, der ligger ca 50 km fra K.L. Derefter kørte vi videre nordpå i en 3-4 timer til en havneby, hvor vi tog en færge ud til øen: Pulau Pangkor. Her havde vi bestilt et hotel i et par dage lige under det kinesiske nytår. Hotellet lå lige ned til stranden, og det var festligt at se alle kineserne fejre nytåret. Det foregik nede på stranden. Hundredevis af raketter, fyrværkeri og 'kinesere' blev fyret af det meste af natten ud over havet. Fyrværkeriet herude er mest beregnet på at gøre så meget støj som muligt. Det er ikke så meget lyseffekterne, 'guldregnen', de dyrker. Det skyldes deres overtro om, at knaldene skræmmer de onde ånder bort.

Pulau Pangkor er en ret lille ø med 5-10.000 indbyggere. Vi lejede en taxa, der kørte os rundt til alle seværdighederne på 2 timer. Det sjoveste var en flere hundrede meter lang model af den store kinesiske mur, som var bygget op ad en bjergside i forbindelse med et kinesisk tempel. Men ellers blev vi ved hotellet, badede i havet, lejede en kano og lå og soled os.

Hjemme igen i midten af februar, klar til næste store religiøse fest: Thaipusam. Denne gang var det indernes store fest. Oppe ved de store drypstenshuler i Batu Caves nord for byen samledes op til 500.000 indere i de 2 dage, festen varede. Hundredevis af ganske normale folk beslutter hvert år at deltage aktivt i

festen, der er til ære for guden Murugan. Det gælder om at bære en byrde - en såkaldt Kavadi - op til guden, hvis tempel ligger oppe i hulerne 272 trin op ad en stentrappe på bjerget. En Kavadi kan være meget tung og er oftest fantastisk udsmykket med påfuglefjer, kobberplader, stof i alle farver osv. Man kan også vælge blot at bære en krukke mælk op til guden.

Før selve dagen skal man forberede sig. Det sker ved at bosætte sig i telte foran bjerget i ca 40 dage og så overholde en streng faste på grøntsager. Hele denne måned renser man sig så til den store dag. Når det bliver ens tur begynder alle omkring en at spille på diverse instrumenter og trommer. Der danses vildere og vildere rundt omkring en, indtil man falder i en trance. Derpå begynder processionen med Kavadien op til bjerget og hulerne. Der er som før sagt hunderevis, der skal op, så de må ligefrem gå i en kø op igennem folkemasserne, som står og kigger på. Men ikke nok med det. Når man er kommet i trance, er det normalt at lade sig gennembore af små og store spyd og kroge. Sædvanligvis bliver spyddet stukket igennem kinderne, og krogene bliver sat overalt på den nøgne overkrop. Der bliver hængt vægte på krogene eller ligefrem sat tove i. En medhjælper går så bagefter og hiver i tovene, så man rigtigt kan se huden spile ud. De deltagere er tydeligvis i trance og mærker mærkværdigvis ingenting. Mange er helt forvirrede, danser vildt rundt med fråden ud af munden og må ledes af deres familie op ad trappen.

Oppe i hulen er der et inferno uden lige. Massevis af mennesker stimler sammen for at se på de dansende. Der brændes hele tiden kamfer i to store bål. Til jeres orientering brænder kamfer godt, laver en sort røg ligesom brændende bildæk, og lugter lige så gennemtrængende, om end anderledes. Det hele ender - synes jeg - temmeligt tamt. Midt i hulen holder de op med dansen og får taget deres gevækster ud af kroppen. Der er intet klimaks i form af en præstelig velsignelse el.lign. Det mærkeligste er dog, at der på intet tidspunkt ses noget blod. De smører noget salve på sårene, som efter sigende lukkes og heles meget hurtigt. Derefter forsvinder trancen ganske langsomt, de får tøj på og går stille og roligt ned af trapperne igen. de bærer selv kavadien ned igen, øjensynligt uden større besvær.

Alt dette går for sig i 2 fulde døgn startende fra midnatstid, og der er et folkeliv uden lige. Det hele var efter min mening meget voldsomt, farverigt, fængslende men også til tider frastødende. Jeg blev f.eks. chokeret over at se en dreng på Henriks alder gå turen med et spyd i kinderne.

(Vi havde iøvrigt ladet børnene blive hjemme. Vi syntes at det ville være for meget for dem).

Oven på den oplevelse har vi taget den mere med ro her på det sidste. Det bliver jo også dagligdag i et land som Malaysia, men det skriver man jo ikke så meget om.

Det blev Henriks fødselsdag i slutningen af februar. Han inviterede alle drengene i klassen hjem, og de havde det dejligt alle 13. Jeg lavede en skattejagt rundt omkring i kompleksets område. Den var nær gået i vasken, fordi kun få af drengene viste, hvordan man skulle kigge på et kort. Dorte havde problemer med maden. Gasflasken løb tør netop som maden var ved at være færdig, så det gav lidt forsinkelse. De skulle have spaghetti med kødsovs, men der var jo svinekød i, så hverken muslimerne eller vegetarianerne blandt drengene kunne spise noget. På trods af alle besværlighederne havde de nu en god fest, sådan går det jo som regel.

I kan måske huske, at jeg tidligere har omtalt to ungarle i vores projekt: To tårnhøje - 2 meter - mænd midt i tyverne. De er ikke ungarle ret meget længere. Begge har forlovet sig med hver sin indiske pige! Den ene er vores sekretær Beatrix, den anden en sekretær fra IBM. Hun sad i receptionen på den etage i

IBM bygningen, hvor vi arbejdede i starten af projektet. Begge pigerne når dem ca til bæltestedet, ser drøngodt ud og går iøvrigt totalt smart påklædt i de sidste vestlige moder. De taler perfekt engelsk og er nu i gang med at lære vores eget kære sprog hos en dansk lærerinde herude. Det ene par gifter sig herude, mens de andre venter, til de kommer til Danmark - de er iøvrigt begge kristne, der bliver altså ikke tale om hindu-bryllupper med tilsvarende omvendelser til en anden tro. Vi er alle spændte på, hvordan det vil gå dem derhjemme. Efter sigende er vilkårene for fremmede jo ikke blevet bedre i de sidste år. Nu hjælper det nok, at de ser så vestlige ud - bortset fra deres mørke hudfarve og sorte hår.

Nu farvel for denne gang fra os alle sammen. Vi ses snart igen til sommer. Vi regner med at være hjemme i begyndelsen af august, fordi vi benytter lejligheden til at holde en lille måneds ferie til sidst. Det gælder om at komme så sent hjem som muligt. Jeg begynder nemlig at betale dansk skat i det øjeblik, jeg sætter foden på fædrelandets jord.

Mange hilsener fra Christian, Dorte, Henrik og Torben.